

ASUNNOTTOMANA VAILLA VIRALLISTA ASEMAA

**Laajojen sote-palveluiden
ulkopuolelle jäävät ulkomaiden
kansalaiset asunnottomuustyössä**

Heini Puurunen
Vieraskielisten neuvonta ja tuki
Vailla vakinaista asuntoa ry
heini.puurunen@vvary.fi

SISÄLTÖ:

- Vieraskieliset ja vieraskielisten palvelut Vva ry:llä
- Asunnottomuus ilman oleskeluoikeutta/ oikeutta laajoihin sote-palveluihin
- Pohdintaa: miten asunnottomuustyöllä voidaan vastata paperittomuuden haasteisiin?

**Vailla vakinaista asuntoa ry on
asunnottomien itsensä vuonna 1986
perustama edunvalvontajärjestö.**

**Olemme voittoa tavoittelemattomia,
puoluepoliittisesti ja uskonnollisesti
sitoutumattomia.**

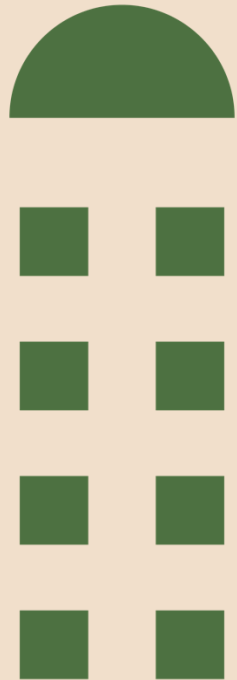

**Toiminnassamme ja palkattuina
työntekijöinämme on edelleen
mukana asunnottomuutta kokeneita
ja kokevia ihmisiä.**

**Osallisuus ja vertaisuus ovat meille
sekä tärkeitä arvoja että käytännön
arkea.**

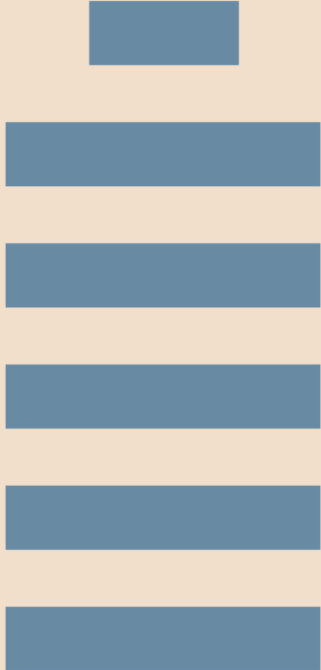

Vva ry:n kaiken toiminnan tavoitteena on, että **jokaiselle järjestyy ihmisarvoinen asumispaikka kohtuullisessa ajassa.**

Asunto on perusoikeus eikä sen puuttumista voida hyväksyä missään olosuhteissa.

Matalan kynnyksen palvelut

VEPA – Vertais- ja vapaaehtoistoiminnan keskus

Vepassa voi levähtää, viettää aikaa, syödä lämpimän aterian, ja saada vertaistukea ja ohjausta sopiviin palveluihin hakeutumisessa. Vepassa tarjotaan kerran päivässä lämmin ruoka. Kahvia, teetä ja leipää on saatavilla. Vepan ohjaajat ovat vertaistaustaisia.

Yökeskus Kalkkers

Kalkkers on yökahvilamainen kriisipiste, jossa voi levähtää turvallisesti, saada ensiapua ja pientä purtavaa ja saada ohjausta sopiviin palveluihin hakeutumisessa. Kalkkers on avoinna talviaikaan.

Yökiitäjä

Kahden sairaanhoitajan muodostama, yöaikaan autolla liikkuva etsivän työn yksikkö. Sen tavoitteena on tavoittaa ulkona majoilevat palvelujen ulkopuolella olevat asunnottomat, ehkäistä henkeä ja terveyttä uhkaavien vammojen synty ja tukea palveluiden piiriin pääsyssä.

Asumisen neuvonta ja ohjaus

Asunnottomana tai asunnottomuusuhan alla oleva kävijä saa neuvontaa ja ohjausta omaan elämäntilanteeseensa sopivan asumisratkaisun löytämiseksi. Matalan kynnyksen periaatteella toimivassa asumisneuvonnassa autetaan asuntohakemusten teossa sekä ohjataan toimeentuloasioissa.

Vieraskielisten neuvonta ja tuki

Neuvonta on tarkoitettu asunnottomille ulkomaiden kansalaisille erityisesti silloin, kun oikeus suomalaisiin palveluihin (mm. työllisyyspalvelut, Kela, sosiaali- ja terveyspalvelut) ja sosiaalietuuksiin on epäselvää tai kun kävijä tarvitsee apua oleskelun rekisteröinnissä (EU-kansalaiset) tai oleskelulupa-asiassa.

Liikkuva tuki ja palveluohjaus

Liikkuvan tuen ohjaaja tarjoaa yksilöllistä tukea, ns. rinnalla kulkemista asunnottomille, päihde- ja mielenterveysongelmista kärsiville, vapautuville vangeille ja erilaisten kriisien keskellä kamppaileville ihmisille.

Vartiosaaren päihteen virkistyspaikka

Vartiosaaren toimipaikka tukee kävijöidensä päihteettömyyttä ja tarjoaa mahdollisuuden lepoon ja lomailuun.

Vieraskielisten palvelut

- Neuvontaa, asiointitukea ja keskusteluapua vieraskielisille asunnottomuutta kokeville kävijöille
- Työmuoto v. 2016 -> Matalan kynnyksen palveluissa kohdattu säännöllisesti ihmisiä, joiden asunnottomuustilanteeseen ei ole ollut keinoja puuttua
- Iso osa kotikuntaperustaisten asunnottomien palveluiden ulkopuolella olevista asunnottomista EU-kansalaisia:
  - Viro, muu Baltia, yksittäisiä ihmisiä muista EU-maista
  - Monet venäjänkielisiä – vähemmistöasema; kansalaisuudettomat
- Ratkaisujen etsimistä ja ohjausta niin yksittäisiin haasteisiin kuin pitkäkestoista tukea yhteiskuntaan integroitumiseen – silloin kun se on kävijän tavoite
- Työmuodon ensimmäisiä päätavoitteita saada kaikille asunnottomuutta kokeville oikeus hätmajoitukseen Helsingissä
- Eurooppalainen yhteistyö (FEANTSA): tiedonvaihto, koulutukset

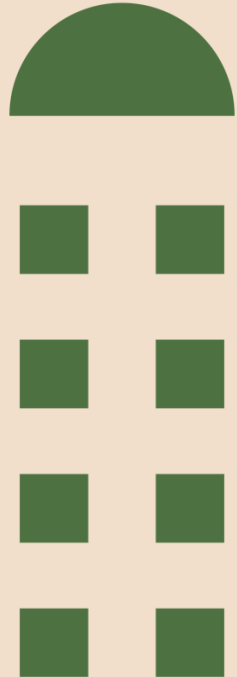

Vieraskielisten palvelut

- Noin puolet palvelun käyttäjistä Suomessa pysyväisluonteisemmin oleskeluluvalla tai EU-oleskeluoikeudella
  - asuntoasioissa, viranomaisasioinnissa & elämänhallintataidoissa tukeminen, palveluohjaus
- Liukuma "pysyvyyden ja "tilapäisyyden välillä:
  - myös tämä ryhmä asunnonhakijoina usein haastavissa tilanteissa: A-oleskeluluvalla tai ei voimassa olevaa oleskelulupaa, heikko sosioekonominen asema, ei riittäviä kieli- ja digitaitoja tai tietoa (vuokra-)asumisesta Suomessa, syrjintä asuntomarkkinoilla
    - rajoittaa asunnonhakukohteita ja vuokrasopimuksia; paperittomuuden uhka
- Toinen puolikas rekisteröitymättömiä EU-kansalaisia ja pieni osa paperittomia EU:n ulkopuolelta tai jonkin EU-maan oleskeluluvalla tulleita
- Ihmisille, joilla ei ole oleskeluoikeutta ja/tai säännöllistä ja riittävää tulonlähdettä ja jotka ovat vain suppeitten palvelujen piirissä ei mahdollisuutta etsiä pysyvämpiä asumisratkaisuja;
- Majoittuvat hätämajoituksessa, tuttavien ja perheenjäsenten luona, epävirallisissa vuokra-asunnoissa ja (osin) ulkona
- **Asunnottomuustyön näkökulmasta "paperittomat" hyvin haastava ja haavoittuva ryhmä, koska suoraa polkua asuttamiseen ei ole**

Paperittomuus & asunnottomuus

- Suurin osa Suomessa ilman oleskeluoikeutta (tai pysyväksi tulkitun oleskelun suomia oikeuksia) elävistä ihmisistä joutuu turvautumaan erilaisiin tilapäisiin asumis- ja majoittumisratkaisuihin
- Tyypillisesti tässä asemassa olevilla ihmisillä ei ole mahdollisuuksia vuokrasopimuksen suojaamaan pitkäaikaiseen, turvalliseen asumisratkaisuun
- Hätä-/tilapäismajoituskäytännöt vaihtelevat kaupungeittain/hyvinvointialueittain majoituksista, joista on poistuttava päiväksi kunnan maksamiin vuokra-asuntoihin (Katisko et. al 2023¹)
- Paperittomien arkea tarkastelleen tutkimuksen mukaan vain 6% paperittomista majoittui hätmajoituksessa (Jauhiainen & Tedeschi 2021²)
- Vaikka asuminen on perusoikeus, pysyvän asumisratkaisun puuttuminen altistaa ihmisiä monimuotoiselle hyväksikäytölle: vastikkeellinen asuminen, ilmais-/halpatyö, ihmiskauppa
- Aina asumiseen ei sisälly hyväksikäyttöä, mutta se on sekä majoittaja-että majoittujaosapuolelle raskas ja epäedullinen järjestely

¹ Katisko, Marja; Annala, Iiris; Kalm-Akubardia, Maija; Kynsilehto, Anitta; Marucco, Camilla; Pehkonen-Elmi, Tuula; Viljanen, Katriina. 2023. Paperittomien henkilöiden sosiaaliset oikeudet Suomessa. Valtioneuvosto.

² Jauhiainen, Jussi & Tedeschi, Miriam. 2021. Undocumented Migrants and their Everyday Lives The Case of Finland. Springer.

Miten asunnottomuustyö voi vastata epävirallisen oleskeluaseman tuomiin haasteisiin?

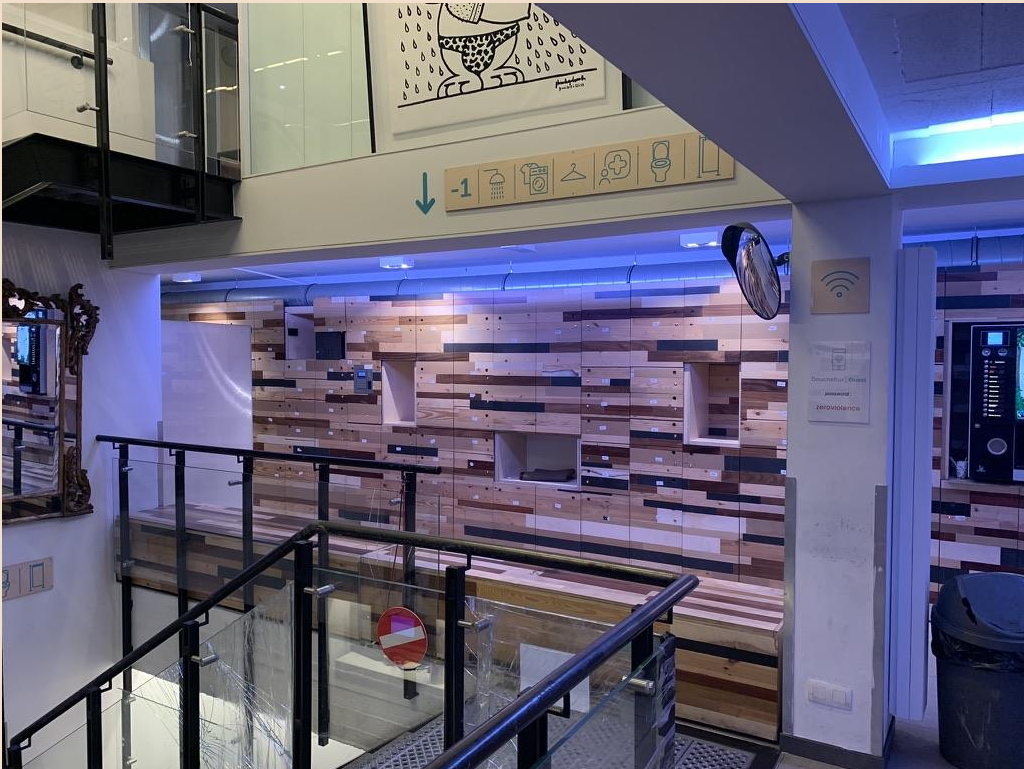

Hyvin:

- Matalan kynnyksen palvelut, anonymiteetti: kaikille asunnottomuutta kokeville oleskelustatuksesta riippumatta
- Paikat ja toiminnot, joihin kiinnittyä kun pääsy muihin hyvinvointipalveluihin on rajallista
- Nopeaa reagointia muuttuviin yhteiskunnallisiin ilmiöihin; usein pragmaattinen lähestymistapa: *esim. Bryssel* →

Huonosti:

- Asumista vaikea järjestää tai tukea (epäviralliset järjestelyt), ei keinoja puuttua hyväksikäyttöön kun asumisvaihtoehtoja ei juuri ole
- Asunnottomuustilastoissa eivät näy asunnottomuutta kokevat paperittomat → etenkin pk-seudulla 3. sektorin palveluiden käyttäjien määrä viiltää siihen, asunnottomuutta kokevia on enemmän kuin virallisessa laskennassa
- Välttämättömiin tarpeisiin vastaavat palvelut joutuvat paikkaamaan rakenteellisen tason ongelmia; asunnottomuutta sekä paperittomuutta tuottavat politiikat
- Globaalin eriarvoisuuden ilmentymiä, vaativat laajempaa ja poikkisektorillista keskustelua – silti kyettävä huomioimaan kansallisesti + paikallisesti myös asunnottomuustyössä

Permanence tabacologue
 Stoppen met roken
 Stop smoking (tobacco specialist)
 الدوام مع أخصائي التبغ

~~MARDI~~ ~~DINSDAG~~ ~~TUESDAY~~ ~~الخميس~~	JEUDI DONDERDAG THURSDAY الخميس	~~VENREDI~~ ~~VRIDAG~~ ~~FRIDAY~~ ~~الجمعة~~
~~9.00~~ ~~12.00~~	10.00 12.00	~~9.00~~ ~~12.00~~

DOUCHE FLUX® -1 inscription à l'accueil / sign up at the reception / التسجيلات في حقل الاستقبال

Service social
 Sociale dienst
 Social service
 عامل اجتماعي

Valentine offre un soutien administratif et social
 Valentine biedt administratieve en sociale ondersteuning
 Valentine offers administrative and social support
 يقدم Valentine الدعم الإداري والاجتماعي

Mardi à vendredi - dinsdag tot vrijdag - الثلاثاء إلى الجمعة - 9.00 - 15.30

DOUCHE FLUX® 0 inscription à l'accueil / sign up at the reception / التسجيلات في حقل الاستقبال

Kinésithérapie
 Fysiotherapie
 Physical therapy
 أخصائي العلاج الطبيعي

MARDI - DINSDAG - TUESDAY - الثلاثاء
 10.30 - 12.30

DOUCHE FLUX® sur rendez-vous : inscription à l'accueil ou par téléphone. / op afspraak: inschrijving bij het onthaal of per telefoon. / by appointment: registration at the reception or by phone. / عن طريق المصين: التسجيل في حقل الاستقبال أو عن طريق الهاتف. 02 319 58 27.

Service social
 Sociale dienst
 Social service
 عامل اجتماعي

Valentine offre un soutien administratif et social
 Valentine biedt administratieve en sociale ondersteuning
 Valentine offers administrative and social support
 يقدم Valentine الدعم الإداري والاجتماعي

Mardi à vendredi - dinsdag tot vrijdag - الثلاثاء إلى الجمعة - 9.00 - 15.30

DOUCHE FLUX® 0 inscription à l'accueil / sign up at the reception / التسجيلات في حقل الاستقبال

MARDI - DINSDAG - TUESDAY - الثلاثاء
 12.45 - 15.00

DOUCHE FLUX® -1 inscription à l'accueil / registre bij het onthaal / sign up at the reception / التسجيلات في حقل الاستقبال

KIITOS!

VVA^{ry}